

Інна Тригуб
старший викладач,
Національний університет харчових технологій,
м.Київ

МУЛЬТИМЕДІЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається використання такого виду мультимедіа як презентація у навчанні іноземних мов студентів економічних спеціальностей. Автор аналізує зміст новітніх мультимедійних технологій навчання іноземної мови з використанням мультимедійних засобів.

Ключові слова: мультимедіа, мультимедійні технології, мультимедійні засоби, презентація, навчання, принципи класичної дидактики іноземна мова, інтернет-ресурси, комп'ютерні технології, студенти-економісти.

Інна Тригуб

МУЛЬТИМЕДИЙНАЯ ПРЕЗЕНТАЦИЯ КАК ПЕРСПЕКТИВНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ОБУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В статье рассматривается использование такого вида мультимедиа как презентация в процессе изучения иностранных языков студентами экономических специальностей. Автор анализирует содержание новых мультимедийных технологий обучения иностранному языку с использованием мультимедийных средств.

Ключевые слова: мультимедиа, мультимедийные технологии, мультимедийные средства, презентация, обучение, принципы классической дидактики, иностранный язык, интернет-ресурсы, компьютерные технологи, студенты-экономисты.

MULTIMEDIA PRESENTATION AS A PERSPECTIVE DIRECTION OF FOREIGN LANGUAGES TEACHING

The problem of usage such type of multimedia technologies as presentation in the process of the foreign languages teaching by students of the economic faculty is viewed in this article. The author analyzes the content of the modern technologies teaching with using of the multimedia means.

Key words: multimedia technologies, multimedia means, presentation, teaching, principles of classic didactics, foreign languages, internet-resources, computer technologies, students of the economic faculty.

Актуальність. XXI століття – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, в якому якість людського потенціалу, рівень освіченості й культури всього населення набувають вирішального значення. У сучасній системі освіти відбуваються стрімкі і великі зміни, які не обходять стороною і викладання іноземної мови для студентів ВНЗ. В сучасному світі Інтернет і комп'ютерні технології стали невід'ємною складовою не тільки повсякденного життя, а й освітнього процесу в цілому. Студенти сприймають комп'ютерні технології з набагато більшою цікавістю і позитивом, ніж звичайні підручники та посібники. На шляху інформатизації суспільства і всебічного поширення Інтернету стає зрозумілою актуальність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі на сучасному етапі. В даному контексті держава потребує висококваліфікованих фахівців у галузі економіки, які б володіли мовою міжнародного спілкування. Так, статус іноземної мови стрімко зростає та набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Ці чинники зумовлюють необхідність удосконалення методів навчання іноземної мови. Постановка проблеми. Найважливішою категорією суб'єктів навчання слід вважати студентів, оскільки саме вони в майбутньому створять ділову економічну еліту країни, увійдуть до числа тих, хто покликаний

забезпечити гідне місце їх самих та нашої країни у світовому економічному співтоваристві. Тому саме на студентську молодь ми, викладачі, повинні спрямовувати свої зусилля з метою підвищення якості навчання і вивчення іноземної мови, зокрема англійської. У цьому контексті актуальним є використання мультимедійних засобів під час викладання мов, оскільки заданий вектор освітніх систем у галузі вивчення мов спрямовується не тільки на те, щоб молодь вивчала більше мов, а й на розвиток таких умінь, що дали б змогу бути мобільним, поінформованим, де мова виступає засобом донесення інформації, перш за все через мультимедійні канали [2]. Мультимедіа є виключно корисним і плідним освітнім засобом, завдяки властивим йому якостям інтерактивності, гнучкості, інтеграції різних типів мультимедійної навчальної інформації, а також завдяки можливості враховувати індивідуальні особливості при навчанні, сприяти підвищенню мотивації студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У питанні викладання щодо використання засобів мультимедіа процесі вивчення іноземної мови досягнуто, на нашу думку, значних успіхів. Серед вітчизняних дослідників слід вирізнити таких, як: М.М.Боремчук, С.П.Кожушко, В.В.Насонова, А.С.Нісімчук, Е.В.Суботіна, О.Б.Тарнопольський, П.Ф.Шпірко. Зарубіжними вченими (Т.Hutchinson, А.Waters, Р.Widdoswon, R.Bolitho) розроблено методику навчання іноземних мов для професійних цілей – LSP, яку було впроваджено при навчанні немовних спеціальностей у ВНЗ України. Зрозуміло, що значна увага в навчанні іноземній мові майбутніх фахівців приділяється використанню Інтернет-ресурсів: О.Б.Бігич, М.А.Бовтенко, Л.І.Скалій, С.А.Фомін.

Мета статті полягає у тому, щоб розглянути можливості використання засобів мультимедіа у процесі вивчення іноземної мови студентами економічних спеціальностей немовних ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Досвід організації навчально-виховного процесу у ВНЗ свідчить, що чим ширше застосовуються комп'ютери у процесі вивчення різних предметів, у тому числі й іноземної мови, та чим раніше студенти починають працювати з комп'ютером, тим ефективніші результати навчання.

Комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей студентів, а й дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує інтенсифікацію діяльності викладача та студентів на парі, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню іншомовної компетенції, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання. П.Ф.Шпірко у своїх працях зосереджується на певних протиріччях при формуванні іншомовної компетенції студентів економічних спеціальностей: 1) спостерігається між теоретичним та практичним ставленням до цієї проблеми; 2) між розумінням необхідності знання іноземної мови сучасним економістом і його фактичним рівнем знань мови; 3) між розумінням необхідності використання мультимедійних засобів і технологій у викладанні іноземної мови з використанням інтернет-ресурсів і відсутністю будь-яких змін як у плануванні навчального процесу, так і постановці нових завдань, уточненні мети кожного рівня навчання, розробці системного підходу до використання мультимедійних засобів навчання, створення нових, більш сучасних і ефективних технологій і методів навчання [4]. Тому впровадження сучасних та інноваційних підходів до викладання іноземної мови студентам-економістам потребує використання мультимедійних засобів навчання.

Зазначимо, що мультимедійні технології значно вплинули на всю систему освіти: її зміст, форму та методи навчання. Це призвело до зміни вимог

самого сучасного студента до якості навчання у ВНЗ. Л.І.Скалій пропонує найрізноманітніші методичні прийоми використання комп'ютерних технологій у викладанні мов. Серед них виділяємо такі, що доцільно використовувати у ВНЗ: 1) управління навчальним персоналом, що дає викладачеві змогу здійснити диференційований та індивідуальний підхід у навчанні, використовуючи при цьому підібрані з інтернет-ресурсів вправи та завдання; 2) використання Інтернету як джерела інформації, що дає можливість викладачам і студентам отримати доступ до автентичних текстів [1].

Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі у немовному ВНЗ може відбуватися різними способами, відповідно до потреб кожного практичного заняття. МЗН забезпечують різні види діяльності, що базуються на комплексному використанні різних типів інформаційних процесів у межах єдиного технічного комплексу. Їх можна представити наступним чином: використання інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі; використання електронних підручників; використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації); створення власних уроків–презентацій: комп'ютерні діафільми з використанням елементів анімації; презентації для повторювально-узагальнюючих занять; класичні комп'ютерні презентації.

Вважаємо за доцільне нагадати, що мультимедіа - це сукупність комп'ютерних технологій, в якій одночасно використовується кілька інформаційних середовищ: графіка, текст, відео, фотографія, анімація, звукові ефекти, високоякісний звуковий супровід. Мультимедійні технології А.С.Нісімчук, О.С.Падалка, О.Т.Шпак розуміють як сукупність візуальних, аудіо- та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі [3].

Спираючись на нові технології, викладачі іноземної мови розширюють можливості навчального процесу за допомогою використання

мультимедійних презентацій у навчальному процесі. При створенні мультимедійних презентацій викладачу необхідно враховувати таку послідовність, як мотивація, постановка навчальної мети, створення передумов до сприйняття навчального матеріалу, подача самого навчального матеріалу та його оцінка, також враховувати не тільки відповідні принципи класичної дидактики, але і специфічні принципи використання комп'ютерних мультимедійних продуктів.

Для чіткості питання, що досліджуємо, зупинимося на етапах підготовки мультимедійної презентації: структуризація навчального матеріалу; складання сценарію реалізації; розробка дизайну презентації; підготовка медіа-фрагментів (тексти, ілюстрації, відеозйомка, запис аудіофрагментів тощо); підготовка музичного супроводу; тестування-перевірка.

Вивчення праць провідних методистів показало, що вчителям-розробникам мультимедійних презентацій будуть корисними, наприклад, рекомендації, що були надані ще Ф. Дістервегом у його "Керівництві до освіти німецьких вчителів". Вони залишаються вкрай актуальними й у наш час при найсучасніших педагогічних технологіях. Ось деякі з них: розподіляй кожний матеріал на певні ступені та невеличкі закінчені частини; указуй на кожному ступені окремі частини подальшого матеріалу та, не допускаючи істотних перерв, наводь із них окремі дані, щоби спонукати допитливість учня, не задовольняючи її, проте, повною мірою; розподіляй і розташовуй матеріал так, щоб, де тільки можливо, на наступному рівні при вивченні нового знову повторювалось до попереднього.

Форми та місце використання мультимедійної презентації на практичному занятті з вивчення іноземної мови залежать, звичайно, від змісту цього заняття та мети, яку ставить викладач. Проте, практика дозволяє виділити деякі загальні, найефективніші прийоми застосування мультимедійних презентацій: при вивченні нового матеріалу, що дозволяє ілюструвати його різноманітними наочними засобами. Застосування особливо вигідно в тих

випадках, коли необхідно показати динаміку розвитку якого-небудь процесу; при закріпленні нової теми чи розділу навчальної програми; для перевірки навчальних досягнень студентів (комп'ютерне тестування - це самоперевірка та самореалізація, добрий стимул для навчання, спосіб навчальної діяльності та самовираження студентів. Для викладача - це засіб якісного оцінювання, програмований спосіб накопичення оцінок); для поглиблення знань - як додатковий матеріал до занять; при перевірці фронтальних самостійних робіт (забезпечує разом з усним візуальний контроль результатів навчання); при рішенні задач навчального характеру (допомагає виконати малюнок, скласти план рішення та контролювати проміжні й остаточні результати самостійної роботи за цим планом); засіб емоційного розвантаження (під час проведення блоку практичних занять або тривалих консультацій перед іспитами варто включити тематичні відеозаставки, при цьому в студентів зникає втома, з'являється зацікавленість, вони шукають відповіді, звертаються до викладача із запитаннями, заряджаються новою позитивною енергією тому, що мультимедіа-програми зовні виглядають як простий відеофільм, але з можливостями втручатись у хід дій і встановити певний діалог); як засіб для виготовлення роздаткового дидактичного матеріалу, кодограмм, карток тощо. Персональний комп'ютер у руках викладача, у доповненні зі сканером і принтером - це міні-друкарня педагога.

При створенні схеми сценарію та складанні текстового супроводу до мультимедійної презентації слід керуватись такими засадами: перш ніж приступити до роботи над презентацією, слід добитись повного розуміння того, про що ви збираєтесь розповідати; презентація повинна бути короткою, доступною та композиційно цілісною; тривалість презентації за сценарієм повинна складати не більше 20-30-ти хвилин; при викладанні матеріалу слід виділити декілька ключових моментів і в ході демонстрації час від часу повертатись до них, щоб висвітити питання з різних сторін; у

презентації не повинно бути нічого зайвого і кожний слайд має бути необхідною ланкою вивчення нового матеріалу та працювати на загальну ідею презентації; користуватись готовими шаблонами при виборі стилю символів і кольору фону; не сторонитися творчого підходу, експериментувати при розміщенні графіки та створенні спецефектів; не перенавантажувати слайди зайвими деталями, не слід намагатися "заштовхати" в один слайд дуже багато інформації; додаткові ефекти не повинні перетворюватись на самоціль - їх слід звести до мінімуму й використовувати, тільки щоб привернути увагу студента до ключових моментів демонстрації; звукові та візуальні ефекти в жодному випадку не повинні виступати на передній план і затуляти сприйняття корисної інформації.

Додамо, що мультимедійна презентація повинна мати такі якості:

- зручна система навігації, що дозволяє легко переміщатись по презентації;
- використання мультимедійних можливостей сучасних комп'ютерів і Інтернету (графічних вставок, анімації, звуку, якщо необхідно, тощо);
- розбиття уроку на невеличкі логічно замкнуті блоки (слайди);
- кожний слайд презентації повинен мати заголовок;
- посилання на літературні джерела, електронні бібліотеки та на джерела інформації в мережі Інтернету;
- доступність і швидке завантаження, без ускладнення ефектами.

При створенні мультимедійної презентації також необхідно: провести розщеплення уроку на невеличкі смислові частини - модулі; підібрати для кожного модуля відповідної форми представлення та надання студентам заголовка розділу, текстів, малюнків, таблиць, графіків, звукового та відеоряду тощо згідно змісту; змодельювати пізнавальну діяльність студентів при вивченні розділу та використання результатів, що

впливають при його складанні (визначається основною послідовністю переходу між слайдами); спроектувати способи закріплення набутих знань і навичок, здійснення зворотного зв'язку, підбір задач, контрольних питань, завдань для моделювання, розробки способів аналізу відповідей, реплік на типові неправильні відповіді, складання підказок; скласти тексти, розробити малюнки, таблиці, схеми, креслення, відеоряду, згідно вимогам ергономіки; скомпонувати модулі кожного розділу уроку з ергономічної точки зору. Кожний модуль має оптимально включати: структурно-логічну схему модуля текст щодо психологічного настрою; мету вивчення модуля; навчальні питання; навчальний матеріал; набір ключових проблем по темі модуля; запитання для самоперевірки та рефлексії (бажано з відповідями, коментарями та рекомендаціями); список літератури до модуля та посилання на сайти Інтернету з тематики модуля.

Викладачам беззаперечно необхідно враховувати особливості сприйняття інформації з екрану комп'ютера, продумати й підтримувати єдиний стиль представлення інформації для всього уроку та прагнути до уніфікації структури й форми представлення навчального матеріалу (уніфікація призначеного для користувача інтерфейсу, використання графічних елементів, створення шаблонів уроків тощо).

Важливо перевіряти презентацію на зручність читання з екрану комп'ютера. Рекомендується використовувати стислий, інформаційний стиль представлення навчального матеріалу.

При створенні мультимедійної презентації необхідно вирішити одну з основних задач: як при максимальній інформаційній насиченості продукту забезпечити максимальну простоту та прозорість організації вивчення матеріалу студентами? Один із способів вирішення цієї задачі - обмеження як способів представлення навчального матеріалу, так і набору навігаційних об'єктів. У цьому випадку студент, швидко освоївши особливості інтерфейсу даної презентації, надалі не буде на нього

відволікатися, зосередивши всю увагу на змісті освітньої навчальної інформації.

З якими ще складними питаннями стикається викладач при створенні мультимедійної презентації: необхідністю створення простого й інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу, в якому освітня інформація візуально поєднується із засобами навігації; визначенням структурної організації та форми представлення навчального матеріалу, відповідно поставленої педагогічної мети.

У процесі вирішення цих задач, дійдемо висновку, що основна мета запропонованого підходу – зробити акцент на вивчення процесу організації змісту та представлення його у формі, найбільш зручної для сприйняття навчальної інформації аудиторією.

Не можемо не зосередитися на питанні щодо забезпечення дидактичних функцій навчально-методичного комплексу до мультимедійної презентації. Коли мова йдеться про це питання, то пред'являються такі вимоги: текстові фрагменти можуть супроводжуватись аудіо- або відеоінформацією для виділення смислових акцентів. Для представлення різномірної або гіпертекстової інформації рекомендується використовувати багатовіконний інтерфейс; у мультимедійній презентації може міститись додатковий матеріал, а також матеріал для поглибленого вивчення теми; найважливіші елементи мультимедійної презентації повинні мати підказки або пояснення; після вивчення кожної структурної одиниці навчального матеріалу у презентації розміщується матеріал для узагальнення, що представляє вивчений матеріал у більш стислому вигляді; мультимедійна презентація повинна бути відкритою для розвитку; текст мультимедійної презентації повинен мати можливості копіювання, виводу на друк.

При створенні презентації слід знаходити якомога більше точок зіткнення навчального предмету й "зовнішніх інформаційних потоків". Це дозволяє

зробити презентацію більш цікавою, актуальною та захоплюючою для студентів.

Засоби мультимедіа, що використовуються у презентації, допомагають здійснювати більш ефективну взаємодію з студентами. Гнучкість - одна з основ успішної презентації. Викладачеві потрібно бути готовому по ходу презентації внести зміни у відповідь на реакцію студентів.

Висновки. Отже, використання засобів мультимедіа значно розширює та урізноманітнює програми вивчення іноземних мов для студентів-економістів, надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів, посилює мотивацію студентів до навчання взагалі, надаючи можливість працювати над вивченням мови в індивідуальному режимі. Засоби мультимедіа забезпечують гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Студенти-економісти стають суб'єктами комунікативного спілкування з викладачем у навчальному процесі де використовуються мережні технології, що сприяє розвитку їх самостійності і творчому підходу у навчальній діяльності. Перспективним напрямом роботи в системі інтенсивного навчання іноземних мов слід вбачати інтегрований підхід до вирішення основних завдань, який поєднує комплекс мультимедійних технологій з високим дидактичним потенціалом, комп'ютерне навчання іноземних мов та методи інтенсивного навчання іноземних мов. Систематичне використання комп'ютера на практичних заняттях, зокрема систем презентацій, призводить до: підвищення якісного рівня використання наочності; підвищення продуктивності заняття; установлення міжпредметних зв'язків; з'являється можливість організації проектної діяльності студентів зі створення навчальних програм під керівництвом викладачів; викладач, що створює презентацію, змушений звертати величезну увагу на логіку подання навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів; змінюються на краще взаємини з студентами, "далекими" від

англійської мови, особливо тих, хто захоплюється комп'ютерною технікою.

Мультимедійне практичне заняття дає можливість комбінувати в одному занятті неймовірну кількість цікавих завдань, залучаючи все більшу й більшу кількість студентів. Напрями подальшої роботи у вирішенні окресленої проблеми вбачаємо у створенні комп'ютерних мультимедійних програм з використанням доступного інтерфейсу як для викладачів, так і для студентів.

Література

1. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов / Л.І.Скалій // Іноземні мови. – 2003. - № 4. – С. 5-9.
2. Корж В.В. Роль мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови. [Електронний ресурс]
3. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології : навчальний посібник / А.С. Нісімчук, О.С.Падалка, О.С.Шпак. – К., 2000.
4. Шпірко П.Ф. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів інженерних факультетів. [Електронний ресурс]